

ЛІТЕРАТУРА

1. Мерло-Понти М. Феноменология восприятия / М. Мерло-Понти. – СПб. : Ювента, 1999. – 602 с.

УДК 323.22:28

СОЛІДАРНІСТЬ І СОЛІДАРИЗМ

Ендрес В. С., студент групи Б 2/1

*Науковий керівник – д-р політ. наук, професор Ханстантинов В. О.
Миколаївський національний аграрний університет*

Категорія “солідарність” відіграє важливу роль у розумінні і поясненні цілісності суспільства, його здатності виступати активним впливовим суб’єктом історичної творчості як всередині країни, так і на міжнародній арені. Солідарність можна визначити як єдність групи, спільності, населення загалом, що породжується усвідомленням спільності інтересів, історичної пам’яті, матеріальної вигоди, культури і ментальності, геополітичних переваг тощо.

Одним із перших вчених, хто досліджував солідарність, був Е. Дюркгейм. Він, як відомо, виділив два її різновиди: механічну і органічну відповідно до типу суспільства (простого та складного) та характеру зв’язків між людьми у процесі відтворення їхнього суспільного буття.

Упродовж XIX – XX ст. одним із напрямів осмислення феномену солідарності стало вчення про солідаризм (*фр. solidarisme*, від *solidaire* – діючий разом) – політична теорія про необхідність солідарності і прагнення до компромісу, соціальному співробітництву і духовній довірі серед різних верств суспільства, солідаристські відносини між якими мають або на основі взаємовигідних угод, орієнтованих на загальні для всіх них інтереси, або ж – на основі сукупності добровільних співтовариств.

Як політична практика принцип солідаризму був покладений в основу діяльності Народної партії Італії у 1919-1922 роках на чолі із Л. дон Стурцо, коли за її ініціативою створювались кооперативи, інші групи громадської взаємодопомоги, християнські профспілки тощо.

Після другої світової війни у Німеччині в діяльності правлячої коаліції партій ХДС-ХСС солідаризм виявлявся насамперед у принципі субсидіарності і сильній соціальній політиці, в активному розвитку малого бізнесу і кооперативному русі.

Наприкінці XX ст., у 1980-1981 роках, яскравим прикладом солідаристського руху стало польське профспілкове об’єднання “Солідарність” яке виступало за максимальний розвиток робітничого самоврядування, поширення трудової власності, розповсюдження

католицьких духовно-культурних цінностей. У сфері державного устрою “Солідарність” вимагала передачу усєї повноти влади Громадській раді народного господарства, яка представляє трудові колективи країни.

В цей же час солідаризм пропагувався і деякі його елементи отримували втілення у Болівії, Аргентині, а також на Тайвані.

Що ж важливого людині дає солідаризм як ідейно-політичне вчення? На це питання спробував дати відповідь видатний мислитель сучасності Юрген Хабермас. У статті “Демократія, солідарність і європейська криза” він зазначає, що витoki прояву солідарності слід шукати моральних засадах людини, тому імперативі ставитись до іншого як до самого себе, оскільки всі люди за біологічним походженням і природним призначенням об’єктивно мають те спільне, що єднає їх. Тому солідарність по суті є виконанням морального обов’язку, що, однак, не збігається з поняттям справедливості. Якщо норми справедливості однакові для всіх, то солідарність спрямовується не на всіх людей і не у всіх випадках виявляється необхідною й доречною. Вимога солідарності не є такою ж категоричною як вимога справедливості, оскільки порушення другої виступає вже як порушення моралі. А в солідарності є істотний елемент ініціювання доброї волі, щирого бажання з боку самої людини прийти на допомогу іншим людям. Поведінка, що виливає з почуття солідарності, вписується у політичний контекст, вона компенсує його недоліки, недосконалість, порушення у функціонуванні його складових і механізмів [1].

Слід розрізняти “демократичну солідарність” і “громадянську солідарність”, що найбільш виразно проявляється при порівнянні впливу типу політичного режиму на поведінку людини. У першому випадку люди діють за власним розсудом і на свій вибір, а в другому – під груповим формальним чи неформальним тиском. Тому перевагою демократичної солідарності можна вважати те, що саме вона виступає як механізм окреслення і підтвердження автономії особистості і тим самим наближує її поведінку до вимог і норм справедливості.

Як політична цінність солідарність виконує ряд важливих функцій. По-перше, вона орієнтує людину на специфічний тип її ідентичності, який дозволяє їй більш впевнено говорити від імені групи і діяти в ім’я її інтересів. По-друге, солідарність формує групову соціально-класову свідомість, що виступає чинником політичної соціалізації індивіда. По-третє, солідарність зміцнює соціальні підвалини суспільства як цілісності. По-четверте, солідарність є джерелом лояльності, легітимності, а значить, і соціально-політичної стабільності в державі. І врешті-решт, по-п’яте, солідарність продукує політику солідаризму, виступаючи ідейним ядром її змісту.

Така політика, в свою чергу, є відображенням гуманістичних ідеалів і цінностей, критерієм цивілізованості, прикметною ознакою прогресивного поступального розвитку суспільства. Солідаризм сприяє духовно-психологічному комфорту в житті людини, вносить елемент її відчутної причетності до суспільних справ і до своєї долі, протистоїть настроям нігілізму, абсентеїзму, політичної пасивності і громадянської байдужості.

З урахуванням зростаючих викликів, що постають перед людством на початку ХХІ ст., зокрема, загрозу тероризму, можливої екологічної катастрофи, масової неконтрольованої міграції тощо саме солідарність і політика солідаризму можуть бути корисними для розв'язання цих проблем.

ЛІТЕРАТУРА

1. Хабермас Ю. Демократия, солидарность и европейский кризис / Ю. Хабермас [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://gefter.ru/archive/9221>

УДК 321:323

ДУХОВНИЙ СУВЕРЕНІТЕТ ПОЛІТИЧНОЇ ЕЛІТИ ЯК ЧИННИК ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ

Буганов О. В., студент групи Б 2/1

Науковий керівник – д-р політ. наук, проф. Ханстантинов В.О.

Миколаївський національний аграрний університет

Однією із атрибутивних ознак державно організованого життя людей, що відрізняє його від попередніх додержавних форм їх співжиття, є наявність суверенітету. Як писав з цього приводу класик світової політичної думки Жан Боден: “Держава є здійснення суверенною владою справедливого управління багатьма сім’ями і тим, що перебуває в їх спільному володінні” [1, с. 444]. Суб’єктом відносин суверенітету виступає влада. Суверенітет проявляється, відтворюється і реалізується через управління – такий спеціалізований вид людської діяльності, який має системоутворюючу, упорядковуючу природу і тому за своєю спрямованістю є антиентропійним, таким, що покликаний забезпечувати, підтримувати, відтворювати суспільну гармонію. “Духовний суверенітет є здатністю особи чи країни до позитивних перетворень фундаментального рівня на власних засадах без суттєвих запозичень ззовні” [2]. Стрижнем духовного суверенітету особи є відчуття нею самості із чітким виокремленням її із суспільного оточення, усвідомлення самоцінності індивідуального “Я” в океані людського “Ми”. Усвідомлення цього особою цього наділяє її здатністю до само детермінації.

Духовний суверенітет політичної еліти має передбачати стан емоційної піднесеності, що корелюється із впевненістю у власних силах, настроями соціального оптимізму, імпульси якого постійно мають постійно спрямовуватися до загалу і відгукуватися зворотними зв’язками. Однак досягнення духовного суверенітету потребує усвідомлення повної відповідальності за всі наслідки вчиненої суб’єктом дії [3]. Така відповідальність сигналізуватиме оточенню про соціальну і громадянську зрілість самого суб’єкта, про можливість довіряти йому, про обґрунтованість його претензій на лідерство. По-справжньому суверенна політична еліта за